

Digitala nomader åker till Europa – för att slippa bli flyktingar

Ryssar utnyttjar möjligheten – även ungrare, israeler och amerikaner • Hbtq-personer överrepresenterade

Den ryske mjukvaruingenjören Aleksander passade på. Hans arbetsgivare relokaliserade till Rumänien för att kunna kringgå internationella sanktioner och behålla tillgången till globala marknader – För mig blev det ett sätt att etablera mig i Europa så jag slipper fly när det behövs, säger han.

Under en EU-utredning om digitala nomader har en grupp forskare sett att gruppen "preventiva flyktingar" är anmärkningsvärt närvarande i Europa.

Aleksander är i 40-årsåldern och bor just nu i Badalona i spanska Katalonien, efter att först ha varit i Rumänien och sedan Sverige i tre månader – Jag har varit borta från Ryssland sedan 2023, planen är att stanna i Spanien tillräckligt länge för att få medborgarskap, sedan vill vi flytta till Sverige där vi stormtrivdes, säger han.

– Jag vet att ni svenskar inte vill veta av oss men jag tror vi har mer gemensamt än ni tror, jag känner mig mer hemma i Sverige än i Spanien, kulturen påminner mer om den ryska.

"Bygger ett liv i Europa"

Han berättar att han i Ryssland varit politiskt aktiv i Putin- och krigskritiska sammanhang och accepterar bara en intervju med Dagens ETC på villkor att hans namn inte skrivs ut.

– Så här: Jag är ingen flykting, jag har inte sökt asyl och hoppas slippa göra det. Men för personer som min fru Elena och jag själv är inte Ryssland ett land att bilda familj i. Vi bygger ett liv i Europa för att slippa söka

asyl i ett senare skede. Som det är nu kan vi resa hem och träffa familjen och vi hoppas kunna fortsätta så länge till, förklarar han.

Den möjligheten skulle äventyras om han förekom i europeisk press.

I Moskva var hans politiska engagemang relativt diskret, han hade ingen ledarroll i den liberala rörelse han dock engagerade sig i.

– Det är svårt att förklara rysk repression. Eftersom jag inte är någon huvudperson fångas jag inte eller det har i alla fall aldrig varit aktuellt. Men det börjar med småsaker, som byråkrati. Tillståndsansökningar som inte går igenom, förseningar, det blir omöjligt att avancera i livet, förstår du?

Och livet blir tvärtom enklare, menar han, om man uppfattas som lågmäld och regimtrogen.

– Tänk allt du behöver, sjukvård, huslån, plats på skolor om

du har barn, kommunala avgifter, allt som gör livet drägligt.

Lyckas få särskilt visum

Aleksander är en av flera hundra så kallade digitala nomader som intervjuats runtom i Europa för forskningsprojektet Remaking, med stöd från EU-kommissionen. Projektet är en utredning kring olika aspekter av distansarbete och har alltså inte preventiv flykt som fokus.

Digital nomadism beskrivs ofta som ett frivilligt val av människor som utnyttjar möjligheten att jobba på distans till att leva i solen och i länder med lägre levnadsomkostnader.

– Det stämmer att den typiska bilden av digitala nomader är den och så är det i många fall. De här så kallade preventiva flyktingarna dök upp under arbetet med studien utan att vi hade någon avsikt att kartlägga dem. Det är alltså människor som av olika anledningar fruktar att de i framtiden ska behöva fly och som därför etablerar sig i Europa i förebyggande syfte. De har lyckats med detta via så kallade digitala nomadvisum, säger Ignasi Capdevila.

Han påpekar att det finns flera aspekter med detta som är intressanta, den skatterättsliga hemvisten är exempelvis inte alltid tydlig för den här gruppen och alla har inte uppehållsrätt utan byter mellan olika platser utan att registreras.

På frågan om man kan tala om ett skuggsamhälle nickar han.

– Absolut, det är människor

som lever mer eller mindre permanent på olika platser utan att registrera sig i många fall och det pågår i flera år. Vissa ryssar betalar skatt i Ryssland men bor i Europa.

"Ökande repression"

Han berättar att två intervju personer i studien hade lämnat Israel, en från Belarus och flera från Ungern som flyttade till andra EU-länder.

– Hbtqi-personer som lever i relativt repressiva länder som Ungern är överrepresenterade.

Anmärkningsvärt många kommer från USA.

– Folk flyr länder med ökande repression, utan att anses ha asylskäl – än.

Det största andelen var dock ryssar, som alla angav regimkritik som anledning till flykten.

För Aleksander kom chansen till preventiv flykt genom att det företag han jobbade för slog igen på grund av sanktionerna.

– Företag är bra på att hitta sätt att undvika allt från skatter till sanktioner, säger han.

Bolaget återuppstod i Rumänien.

– På pappret ett helt annat, men vi jobbade kvar allihop. Det var då jag såg min chans att flytta.

Kommer undan sanktioner

Remi Bazzillier är professor i nationalekonomi vid handelshögskolan Sorbonne och kommenterar upplägget för Dagens ETC;

– Ryska bolag har utvecklat flera sätt att runda västvärldens sanktioner genom att flytta verksamhet och skapa nya strukturer utanför Ryssland. En vanlig strategi är att etablera bolag i tredjeländer som Turkiet, Förenade Arabemiraten eller Kazakstan, där varor och tjänster kan omdirigeras innan de når EU-marknaden. I vissa fall har även EU-länder som Rumänien blivit en väg in, där företag

BILD RIORTA/SHUTTERSTOCK

Volodomyr Kovalskyj, 56-årig ukrainare, bosatt i Rumänien: "Vi är här som digitala nomader. Många av mina vänner är ryssar."

"Gemensamt är att många inte definieras som flyktingar, men agerar som om de redan vore det", säger Andrej Kovalenko som själv bor i Rumänien.

BILD EMMA SOFIA DEDORSON

BILD EMMA SOFIA DEDORSON

formellt registreras under lokal flagg samtidigt som verksamheten i praktiken fortsätter som tidigare, säger han.

Genom sådana upplägg kan ryska aktörer behålla tillgång till europeiska kunder, särskilt inom tjänstesektorer som IT där produktionen inte är fysiskt bunden. Parallellt används komplexa ägarstrukturer, mellanhänder och alternativa betalningslösningar för att dölja ursprung och undvika finansiella restriktioner.

Sammantaget har detta skapat ett flexibelt system där företag snabbt anpassar sig till nya sanktioner.

"Samma skrot och korn"

Aleksanders fru Elena beskriver hur det påverkar livet att vara öppet kritisk till kriget mot Ukraina:

– Jag är försvarsadvokat med fokus på mänskliga rättigheter. Det är omöjligt att göra sitt jobb väl utan att sticka ut. Jag är 37

och jag vill gärna ha barn, jag tror inte att mina barn kan växa upp i säkerhet i Ryssland.

När det gäller vardagen som digitala nomader finns en grupp de umgås särskilt mycket med: ukrainarna.

– Ja, ukrainarna såklart. Våra bröder. Alltså ryssar och ukrainare, om det inte var för kriget, är vi ju samma folk i princip, säger Aleksander.

Volodomyr Kovalskyj, 56-årig ukrainare, bosatt i Rumänien, digital nomad och vän till Aleksander, beskriver samma sak:

– Vi är här som digitala nomader och jobbar för våra

"Folk flyr länder med ökande repression, utan att anses ha asylskäl - än."

hemländer. Här är ukrainare och ryssar fortfarande samma skrot och korn. Många av mina vänner är ryssar.

Han medger att spänningar finns, men att vardagen ser annorlunda ut än konfliktlinjerna hemma.

– Ibland kan det bli spänningar, det är mycket propaganda i omlopp, men i stort enas vi i vårt motstånd mot kriget och vår ovilja att delta i det. Jag är egentligen inte emot att delta i kriget som ukrainare men jag är inte heller inkallad. Mitt jobb är fortfarande i Ukraina och jag har inte fattat något beslut som desertör, men här skapar jag ett liv för min familj, säger han.

De ukrainska personer Dagens ETC talar men har inget emot att förekomma med namn och bild.

Gemenskapen formas i exil, snarare än av nationella motsättningar. Andrej Kovalenko är idag pensionär men bor i

Rumänien eftersom hans dotter och familj är här som digitala nomader.

– Ja, min dotter är gift med en ryss. Var ska de bo om inte här? De är digitala nomader men här ute är vi mer lika varandra än olika. Vi delar samma situation: vi vill arbeta, leva i fred och inte bli indragna i kriget, säger han.

Han pekar också på hur denna grupp förblir osynlig.

– Det är en grupp som hamnar bortom radarn, det är därför ryssar kan fortsätta i Europa. Rent socialt är de ju paria, så de blir mer accepterade när de hänger med oss, berättar han.

Återkommande mönster

Utvecklingen är del av en bredare global rörelse. Idag lever omkring 5,5 miljoner amerikaner utomlands, och utflytningen ökade kraftigt i början av 2025, drivet av höga livsomskostnader och politisk polarisering. Samtidigt har Ryssland

sedan invasionen av Ukraina 2022 upplevt en av sina största emigrationsvågor i modern tid, med upp till över en miljon människor som lämnat landet, ofta unga och högutbildade, särskilt inom IT.

– Liknande mönster syns i Europa och Mellanöstern. Över 41 000 ungrare emigrerade 2024, den högsta siffran på 14 år, medan Israel sett över 150 000 medborgare lämna landet för längre vistelser under 2024–2025. Gemensamt är att många inte definieras som flyktingar, men agerar som om de redan vore det, säger Andrej Kovalenko som driven av nyfikenhet inför fenomenet kollat upp statistiken.

– Det finns anledning för forskare och lagstiftare som bryr sig om migration att titta på var dessa människor hamnar och hur det går för dem, säger Ignasi Capdevila.